

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

**КІТОВ Олександр Васильович - суддя Подільського районного суду міста
Києва**

DOI 10.32782/NP.2023.3.16

У статті основну увагу було приділено історії розвитку законодавства щодо відповідальності за застосування зброї в кримінальному праві України. Автор виділив: аналіз історії розвитку законодавства у сфері відповідальності за застосування зброї дозволить нам встановити причинно-наслідкові зв'язки між сучасним станом законодавства та історичними процесами, які його сформували, аналіз історії розвитку законодавства дозволить нам дослідити відповідальність за застосування зброї в кримінальному праві України в контексті історії її розвитку та встановити специфічність змісту чинних правових приписів, аналіз історії розвитку законодавства у сфері відповідальності за застосування зброї слугуватиме підтвердженню достовірності результатів і висновків нашої праці, адже в дослідженні будь-якого кримінально-правового дослідження має використовуватись історично-правовий метод, використання історично-правового методу в нашому дослідженні дозволить зробити висновок, чи є достатніми чинні на сьогодні санкції за застосування зброї.

Проаналізований історичний розвиток відповідальності за застосування зброї дозволи автору зазначити, що сучасний стан законодавства щодо відповідальності за застосування зброї в кримінальному праві України є прямо похідним від процесів, які відбувались в українській історії протягом останніх одинадцяти століть. Від моменту появи перших норм кримінального права і до сьогодні пи-

тання відповідальності за застосування зброї не втрачає своєї актуальності.

Також розглядаючи це питання, було виокремлено, що в сьогоденні дослідження питання відповідальності за застосування зброї, на відміну від попередніх, характеризується публікацією великої кількості наукових статей, монографій, навчальних посібників, присвячених відповідальності за застосування зброї.

Ключові слова: Кримінальний кодекс України, застосування зброї у кримінальному праві, історичний розвиток законодавства, кримінальне право України.

Постановка питання

Дослідження будь-якої кримінально-правової проблематики буде неповним без встановлення її історичних передумов з наступних міркувань: по-перше, аналіз історії розвитку законодавства у сфері відповідальності за застосування зброї дозволить нам встановити причинно-наслідкові зв'язки між сучасним станом законодавства та історичними процесами, які його сформували; по-друге, аналіз історії розвитку законодавства дозволить нам дослідити відповідальність за застосування зброї в кримінальному праві України в контексті історії її розвитку, та встановити специфічність змісту чинних правових приписів; по-третє, аналіз історії розвитку законодавства у сфері відповідальності за застосування зброї слугуватиме підтвердженню достовірності результатів і висновків нашої праці, адже в дослідженні будь-якого

кримінально-правового дослідження має використовуватись історично-правовий метод; по-четверте, використання історично-правового методу в нашому дослідженні дозволить зробити висновок, чи є достатніми чинні на сьогодні санкції за застосування зброї.

Аналіз наукової літератури та не вирішені раніше питання

Питання, пов'язане із кримінальною відповідальністю за застосування зброї, досліджувалось такими українськими вченими в галузях кримінального права, кримінології, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності, як: П.П. Андрушко, О.М. Бандурка, Ю.В. Баулін, Є.Ф. Бахчеван, П.Д. Біленчук, В.С. Бондар, С.Б. Боровинський, І.В. Бойко, Ю.М. Волков, Ю.А. Пономаренко, Д.С. Припутень, В.І. Рибачук, В.А. Робак, А.В. Савченко, О.М. Сарнавський, А.С. Сивун, В.Л. Соколовський, О.Ф. Сулява, М.В. Тимчаль, В.П. Тихий, А.Б. Ткачик, А.А. Токар, М.П. Федоров, М.І. Хавронюк, С.О. Харитонов, Л.П. Чистоклетов, С.Д. Шапченко, В.Ю. Шепітько та багато інших авторів.

Так, у науковій літературі [1, с. 247; 2, с. 45] відзначається, що на території України в тих державних утвореннях, які існували до здобуття нашою державою незалежності, у різні історичні епохи існували нормативно-правові акти, у яких закріплювались норми щодо відповідальності громадян за вчинення протиправних, злочинних дій. До таких законодавчих актів науковцями віднесено Руську правду [3], Судебник 1468 року [4], Статути князівства Литовського 1529 року [5], 1566 року [6] та 1588 року [7], Права, за якими судиться малоросійський народ 1743 року [8], Кримінальні кодекси Української Радянської Соціалістичної Республіки 1922 року [9], 1927 року [10] і 1960 року [11], Кримінальний кодекс України [12] та інші нормативно-правові акти. Аналіз вказаних документів дозволяє сформулювати уявлення щодо того, як врегульовувалась відповідальність за застосування зброї в різні історичні етапи розвитку України, та простежити зміни кримінального законодавства від сивої давнини і до сьогодні.

Кримінальне право на українських землях почало формуватись ще тоді, коли біль-

шість суспільних відносин регулювалась за допомогою звичаєвого права. Звичаєве право не мало писаної форми та існувало у свідомості людей [13, с. 99]. Саме тому вести мову про якісь пам'ятки кримінального права у прадавні часи теж не доцільно. Першим джерелом кримінального права за часів Київської Русі стала Руська правда [3]. Її важливість для нашого дослідження можна пояснити наступним чином: по-перше, у нормах, які містилися в Короткій редакції Руської правди (ст. ст. 3, 4, 13), використовувався термін «зброя», у тому числі і як кваліфікуючої ознаки протиправного діяння (було встановлено відповідальність (штраф) за крадіжку зброї, посилено відповідальність за побої, спричинені палкою, жердиною, тильною частиною меча або піхвами меча [14, с. 63; 15, с. 413; 16, с. 316]; по-друге, в Руській правді фактично було класифіковано злочини за родовим об'єктом, і при цьому майнові злочини (крадіжка, розбій, пошкодження або незаконне користування чужим майном, привласнення загублених коней, зброї, одягу тощо) розглядаються вітчизняними дослідниками, як такі, що є попередниками сучасних норм кримінального законодавства України [17, с. 87; 1, с. 247-248]. Передусім мова йде про статті 262 «Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем» та 263 «Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами» Кримінального кодексу України [12], адже подібні норми можна знайти й у змісті Руської правди.

По суті, Руська правда в історії законодавства у сфері відповідальності за застосування зброї залишила наступний слід: 1) протиправні діяння, закріплені у її змісті, є попередниками норм, які сьогодні закріплені у змісті Кримінального кодексу України [12]; 2) у Руській правді зброя розглядалась і як предмет, і як об'єкт вчинення злочинів; 3) Руська правда лягла в основу актів, які містили норми кримінального права та були чинними на українських землях протягом наступних декількох століть.

У період перебування українських земель у складі Галицько-Волинського князівства, Великого князівства Литовського та Речі Посполитої, та чинності Судебника 1468 року [4], Статутів князівства Литовського 1529 року [5], 1566 року [6] та 1588 року [7]), кримінальна відповідальність передбачалась за низку злочинів, пов'язаних зі зброєю (наприклад, за продаж і вивіз до ворожих країн зброї [17, с. 151]). Інших злочинів, окрім тих, що були криміналізовані на попередніх етапах розвитку кримінального законодавства, у цих документах не передбачалося. Втім, зазначимо, що зброя залишалась предметом у складах низки злочинів, закріплених у вищезазначених нормативно-правових актах.

У період Гетьманщини на українських землях було створено власну правову систему, яка не мала нічого спільного із проаналізованими нами раніше нормативно-правовими актами. Писаних законів на Січі не було, а положення Литовських статутів козаки не визнавали [1, с. 248]. Правова система козаків складалась із норм звичаєвого права, які з-поміж іншого відносили до найтяжчих злочинів вбивство козаком свого товариша. За вчинення найтяжчих злочинів на винного чекала страта [18, с. 223]. Із цього слідує наступні висновки: 1) у часи козацької держави існувала відповідальність за злочини із застосуванням зброї, втім зі своєю специфікою; 2) у часи козацької держави відповідальність за злочини із застосуванням зброї могла бути найтяжчою. Загалом, період Гетьманщини не мав значного впливу на сучасний стан законодавства у сфері відповідальності за застосування зброї з огляду на відсутність письмових законів. Втім, звичаєве право Гетьманщини є невід'ємною складовою української правової традиції, а тому ця сторінка історії України має бути висвітленою в рамках нашого дослідження.

Наступний етап історії розвитку кримінального законодавства України також є доволі неоднозначним. У період із XVII – початку XX століття українські землі були роздроблені між декількома державами. Тому історію розвитку законодавства в досліджуваній сфері варто розглядати через призму дії нормативно-правових актів Австро-Угорської та Російської імперії. У науковій літера-

турі [16, с. 316-317; 2, с. 47-48] розглядається ряд нормативно-правових актів, якими встановлювалась відповідальність за застосування зброї у Російській імперії. Із урахуванням предмета нашого дослідження з-поміж великої кількості нормативно-правових актів, дія яких поширювалась на українські території в цей період, виділимо наступні: Соборне укладення 1649 року, у якому було вперше серед законодавчих актів Московії згадано про вогнепальну зброю та було встановлено відповідальність за недозволене носіння, оголення або застосування зброї при царському дворі або в присутності самого царя; Укази Петра I «Про покарання за стріляння з рушниць і кидання ракет у місті» (1699 рік) та «Про заборону носіння та продажу гострих ножів» (1700 рік), якими фактично встановлювалась відповідальність за застосування зброї; Укладення про покарання кримінальні та виправні (редакції 1845, 1885 та 1903 років), якими регулювались питання обігу та застосування зброї, та якими встановлювалась відповідальність за виготовлення, зберігання та реалізацію зброї, а також за її використання в місцях масового скупчення людей (статті 1245, 1246 та 1249 Укладення 1845 року); Устав (Статут) про покарання, які накладаються мировими суддями (1864 рік), яким стрільба з вогнепальної зброї в заборонених місцях перейшла із розряду злочину в розряд проступку; Кримінальне уложення 1903 року, яким було криміналізовано ряд злочинів, пов'язаних зі зброєю.

Загалом, період перебування українських земель у складі Російської імперії, під час якої Україна вимушено керувалась нормами російського законодавства, ознаменувався криміналізацією низки протиправних діянь, пов'язаних із зброєю та її застосуванням. У цей період в Російській імперії було прийнято доволі масштабну систему нормативно-правових актів кримінального законодавства, у яких окремі норми були присвячені кримінальній відповідальності за злочини, вчинені із застосуванням зброї. Фактично, можна вести мову про те, що саме ці злочини із застосуванням зброї були виокремлені як окремий склад злочини, і відповідно, відповідальність за вчинення такого злочину набувала своєї індивідуальної специфіки.

Після революційних подій 1917 року, період українського державотворення 1917-1921 років характеризується із однієї сторони, спробами Центральної Ради власного законодавства, проте, з іншого боку – суцільним хаосом, коли поруч із нормативно-правовими актами Центральної Ради в Україні все ще зберігали чинність норми кримінального законодавства Російської імперії. Тому в історії законодавства щодо відповідальності за застосування зброї цей період не залишив свого сліду.

Із окупацією більшовиками Української Народної Республіки в Україні було встановлено радянську владу, і, як наслідок, кримінальне право новоутвореної Української Радянської Соціалістичної Республіки було фактично створене з нуля. Як зазначається в науковій літературі, початок радянського панування на українських землях ознаменувався вилученням зброї у громадян. Радянський режим побоювався повстань, а тому зброя із суттєвими обмеженнями залишилась лише в партійних керівників, військовослужбовців та правоохоронців. Тих, хто намагався таємно залишити зброю, притягували до жорстокої відповідальності, аж до розстрілу [19, с. 53, 20, с. 7; 1, с. 248-249; 21, с. 292-293]. Після вирішення проблеми із володінням зброєю радянська влада перейшла до кодифікації радянського законодавства, внаслідок чого сформувався ряд положень кримінального права, які існують і сьогодні. Так, із прийняттям першого кримінального кодексу України, а саме Кримінального кодексу Української Радянської Соціалістичної Республіки 1922 року [9] був криміналізований такий злочин, як зберігання зброї без дозволу (стаття 220). Використання зброї при вчиненні злочину розглядалось як обтяжуюча обставина, і, зокрема, вчинення перевищення влади із застосуванням зброї передбачало вищу міру покарання (ст. 106 Кримінального кодексу Української Радянської Соціалістичної Республіки 1922 року [9]).

У нормах Кримінального кодексу Української Радянської Соціалістичної Республіки 1927 року [10] політика радянської держави щодо запобігання можливості будь-яких спроб збройного опору отримала своє продовження. Хоча норми про відповідальність

за досліджувані нами кримінальні правопорушення зазнали незначних змін у порівнянні із Кримінальним кодексом Української Радянської Соціалістичної Республіки 1922 року [9], сфера відповідальності за злочини у сфері громадської безпеки поступово розширювалась, оскільки перелік злочинів, у яких зброя виступала як предмет, збільшився. Як зазначає у цьому контексті Є.В. Євдокименко, у Кодексі 1927 року склади злочинів, у яких зброя виступала предметом, більше конкретизуються та розширюється склад злочинів [21, с. 293]. Такий стан законодавства щодо відповідальності за застосування зброї зберігся на наступних декілька десятиліть, що можна пояснити тим, що опір суспільства радянській владі було остаточно подавлено, а також частково Другою світовою війною, коли проблематика відповідальності за застосування зброї не була актуальною. Наступні зміни в законодавстві відбулись уже в повоєнний період.

У науковій літературі відмічається, що у повоєнні часи з'являються нові злочини, пов'язані зі зброєю, такі як незаконне придбання та зберігання зброї в місцевостях, що перебували у військовому стані, чи приховування трофейного майна, зброї [1, с. 249]. Втім, найголовнішою подією повоєнного періоду стало прийняття нового Кримінального кодексу Української Радянської Соціалістичної Республіки 1960 року [11], який у подальшому із численними змінами та доповненнями зберігав свою чинність до 2001 року. Зміни, яких зазнало кримінальне законодавство, були досить масштабними. У змісті Особливої частини кодексу було визначено шість складів злочинів, у тій чи іншій мірі дотичних до об'єкта нашого дослідження: контрабанда вибухових, наркотичних, сильнодіючих і отруйних речовин, зброї та військового спорядження (стаття 76); носіння, зберігання, виготовлення або збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів або вибухових речовин без відповідного дозволу, та носіння, виготовлення або збут кинджалів, фінських ножів або іншої холодної зброї без відповідного дозволу, за винятком тих місцевостей, де носіння холодної зброї є приналежністю національного костюма або пов'язане з мислив-

ським промислом (ст. 218); недбале зберігання вогнепальної зброї, яке створило умови для використання цієї зброї іншою особою, якщо це спричинило тяжкі наслідки (ст. 219); порушення правил зберігання, використання, обліку та перевезення вибухових речовин (стаття 221); незаконний провіз на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин (стаття 221-1); незаконне носіння, зберігання, придбання, виготовлення і збут вогнестрільної чи холодної зброї, бойових припасів та вибухових речовин (стаття 222); розкрадання вогнестрільної зброї, бойових припасів або вибухових речовин (стаття 223); недбале зберігання вогнестрільної зброї і боєприпасів (стаття 224); незаконний вивіз за межі України сировини, матеріалів, обладнання для створення зброї, а також військової і спеціальної техніки (стаття 228-6); втрата або зіпсування ввічених для службового користування зброї (стаття 250); умисне знищення або пошкодження зброї (стаття 251). У порівнянні із положеннями Кримінальних кодексів 1922 року [9] та 1927 року [10], новий кодекс фундаментально вплинув на відповідальність за застосування зброї у двох аспектах: по-перше, злочинів, у яких зброя виступала предметом, стало значно більше, а отже, зріс обсяг діянь, за які особа могла бути притягнена до кримінальної відповідальності; по-друге, у Кримінальному кодексі Української Радянської Соціалістичної Республіки 1960 року [11] було розмежовано вогнепальну, мисливську та холодну зброю.

Наступні зміни в законодавстві щодо відповідальності за застосування зброї датовані періодом після поновлення України в незалежності. У перші роки після проголошення незалежності Верховною Радою України було прийнято Постанови «Про право власності на окремі види майна» від 17.06.1992-№ 2471-XII [22], яка забезпечувала громадянам України набуття права власності з відповідного дозволу на різні види зброї (вогнепальну гладкоствольну мисливську, вогнепальну мисливську нарізну, газові пістолети, револьвери і патрони до них, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії, холодну зброю та пневматичну зброю тощо), «Про затвердження Положення про порядок застосування вогнепальної зброї» від

12.10.1992 № 575 [23], яким було врегульовано порядок застосування зброї посадковими особами, яким відповідно до чинного законодавства мають право на володіння вогнепальною зброєю, та «Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії» від 07.09.1993 № 706 [24], якою було визначено порядок придбання, реєстрації, обліку, зберігання (носіння) і застосування спеціальних засобів самооборони.

У 1993 році Міністерство внутрішніх справ України затвердило Інструкцію про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення і використання вогнепальної зброї, боєприпасів до неї та вибухових матеріалів [25], яка втратила чинність у 1998 році, і натомість Міністерством було затверджено Інструкцію про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів [25], яка зберігає чинність і донині.

Весь цей час, від моменту проголошення незалежності, вітчизняний законодавець здійснював розробку нового Кримінального кодексу із урахуванням вимог міжнародного права. У 2001 році новий Кримінальний кодекс України [12] було врешті прийнято. Норми щодо відповідальності за застосування зброї, як зазначається О.М. Томковим, «є одними із найбільш постійних» [1, с. 249], проте і вони в подальшому зазнавали змін. Із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне поводження зі зброєю та вибухонебезпечними матеріалами» від 05.07.2012 № 5064-VI [26] в Кримінальному кодексі України [12] було визначено новий спеціальний склад злочину, передбачений статтею 263-1 «Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або незаконне виготовлення бойових припасів,

вибухових речовин, вибухових пристроїв», а із прийняттям Закону України «Про внесення зміни до статті 263-1 Кримінального кодексу України у зв'язку з приєднанням України до Протоколу проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї, який доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності» від 14.05.2013 № 228-VII [27] ця стаття отримала подальшого удосконалення

Важливою подією для досліджуваної нами проблематики стало прийняття у першому читанні законопроекту «Про право на цивільну вогнепальну зброю» №5708 від 25.06.2021 [28], який, лібералізуючи з одного боку обіг цивільної вогнепальної зброї в Україні, одночасно посилює відповідальність за її незаконне використання.

Висновок

Підсумовуючи історію розвитку законодавства у сфері відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України, виділимо наступні етапи його розвитку:

1 етап (X-XVI століття). Етап становлення правових традицій щодо притягнення до відповідальності за застосування зброї. У нормативно-правових актах часів Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, Великого князівства Литовського та Речі Посполитої з'являються перші норми, що обмежували несанкціоновані діяння зі зброєю, використання зброї розглядалось як обставина, що обтяжує покарання. У Гетьманщині застосування зброї для вбивства козаком іншого козака було підставою для вищої міри покарання;

2 етап (XVII століття – 1922 рік). Етап формування законодавства щодо притягнення до відповідальності за застосування зброї. На українських землях у складі Російської імперії діє законодавство у сфері обігу зброї. Використання зброї для вчинення злочину розглядається як обставина, що обтяжує покарання, відповідні норми постійно удосконалюються та уточнюються. В актах кримінального законодавства закріплюються норми, близькі до тих, що є закріпленими в чинному законодавстві;

3 етап (1922 – 1992 роки). Період, який розпочинається із прийняттям першого Кримінального кодексу УРСР та закінчується прийняттям перших нормативно-правових актів у досліджуваній сфері в незалежній Україні. На цьому етапі положення законодавства щодо відповідальності за застосування зброї удосконалюються та уточнюються. Приймається Кримінальний кодекс 1960 року, який зберігав чинність досить тривалий період після поновлення нашої держави у незалежності;

4 етап (1992 рік – до сьогодні). Період остаточної трансформації законодавства щодо притягнення до відповідальності за застосування зброї у відповідність до міжнародних стандартів. Україна як ніколи близька до легалізації цивільної вогнепальної зброї.

Підсумовуючи аналіз стану дослідження відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України та історії розвитку законодавства в цій сфері, зробимо наступні висновки.

Дослідивши праці вітчизняних науковців, ми дійшли до висновку про належний рівень дослідження питань, пов'язаних із відповідальністю за застосування зброї. Нами встановлено, що в перше десятиліття після поновлення України в незалежності, рівень наукової уваги до досліджуваного питання був невисокий, втім із прийняттям Кримінального кодексу України [12] наукова діяльність за цим напрямом суттєво активізувалась. В останнє десятиліття ми спостерігаємо значне підвищення кількості праць за цим напрямом, що можна пояснити євроінтеграційними процесами та запитом суспільства на лібералізацію обігу зброї.

Вивчення історичного розвитку відповідальності за застосування зброї продемонструвало, що сучасний стан законодавства щодо відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України є прямо похідним від процесів, які відбувались в українській історії протягом останніх одинадцяти століть. Від моменту появи перших норм кримінального права і до сьогодні питання відповідальності за застосування зброї не втрачає своєї актуальності. Навіть найдавніші правові звичаї в кінцевому результаті в тій чи іншій мірі вплинули на зміст чинного Кримінального кодексу України [12].

Література

1. Томков О.М. Генеза кримінальної відповідальності за незаконний обіг зброї. Юридичний науковий електронний журнал. № 6/2020. С. 47-50
2. Голубош В.В. Кримінальна відповідальність за злочини проти громадської безпеки, предметом яких є зброя, бойові припаси, вибухові речовини та вибухові пристрої (статті 262, 263, 263-1, 264 КК України): дис. ... док. філос. та док. наук: 12.00.08. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2019. 272 с.
3. Демиденко Г. Г., Єрмолаєв В. М. «Правда Руська» Ярослава Мудрого: початок вітчизняного законодавства : навч. посіб. 2-ге вид., змін. та допов. Харків : Право, 2017. 392 с.
4. Судебник Великого князя Казимира Ягайловича (текст давньоруською мовою). URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/monograf/33/7.pdf> (дата звернення: 19.02.2023)
5. Перший (Старий) Статут Великого князівства Литовського 1529 року. URL: <https://constituanta.blogspot.com/2012/11/1529.html> (дата звернення: 19.02.2023)
6. Другий (Волинський) Статут Великого князівства Литовського 1566 року. URL: <http://litopys.org.ua/statut2/st1566.htm> (дата звернення: 19.02.2023)
7. Третій Статут Великого князівства Литовського 1588 року. URL: https://uk.wikisource.org/wiki/Статут_Великого_князівства_Литовського_1588_року (дата звернення: 19.02.2023)
8. Вислобоков К. А. Права, за якими судиться малоросійський народ 1743. Упорядник та автор нарису. К., 1997. 547 с.
9. Уголовный кодекс УССР в редакции 1922 г.: (С изм.и доп. по 1-е ноября 1924). Харьков: Юрид. изд. Наркомюста УССР, 1925. 104 с.
10. Уголовный кодекс УССР в редакции 1927 г.: (С изм. по 1-е июня 1928 г.). 3-е офиц. изд. Харьков: Юрид. изд., 1928. 120 с.
11. Уголовный кодекс Украинской ССР: (Утв. 28/ХІІ 1960 г.). К.: Госполитиздат, 1961. 134 с.
12. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-ІІІ. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. ст.131
13. Голубош В.В. Генеза кримінальної відповідальності за злочини проти громадської безпеки, предметом яких є зброя, бойові припаси, вибухові речовини та вибухові пристрої. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ : збірник наукових праць. 2017. № 4 (79). С. 99–108.
14. Рогожин Ф.Й. Історія держави і права України : підручник для юрид. вищих навч. закл. Київ : Інюре, 1996. Частина 1. 368 с.
15. Боровинський С.Б. Витоки та сучасний стан кримінальної відповідальності за недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2012. № 4.-С. 412–419.
16. Меркулова В.О., Павленко Л.М. Кримінальна відповідальність за незаконний обіг зброї: історичні витоки становлення та реформування інституту. Південноукраїнський правничий часопис: актуальні проблеми історико-правової науки. №4. 2020. С. 314-321
17. Іванов В.М. Історія держави і права України : підручник. Київ : КУП НАНУ, 2013. 892 с
18. Трофанчук Г. І. Історія держави і права України: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2011. 384 с.
19. Соколовський В.Л. Громадська безпека як об'єкт злочину : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2017. 262 с.
20. Рибачук В.І. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти боротьби з незаконними діями при поводженні зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2001. 21 с.
21. Євдокименко Є. В. Зброя як предмет злочину: історичний аспект. Новітні кримінально-правові дослідження – 2017 : зб. наук. пр.. Миколаїв : Іліон, 2017. С. 291-295.
22. Про право власності на окремі види майна : Постанова Верховної Ради України від 17 червня 1992 р. № 2471–ХІІ. Відомості

Верховної Ради України. 1992 р. № 35. стаття 517

23. Про затвердження Положення про порядок застосування вогнепальної зброї: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 12.10.1992 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-92-п#Text> (дата звернення: 19.02.2023)

24. Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивою та дратівною дії: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 № 706. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-93-п#Text> (дата звернення: 19.02.2023)

25. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення і використання вогнепальної зброї, боєприпасів до неї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 25.03.1993 № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0051-93#Text> (дата звернення: 19.02.2023)

26. Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне поводження зі зброєю та вибухонебезпечними матеріалами: Закон України від 05.07.2012 № 5064-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 28. ст.299

27. Про внесення зміни до статті 263-1 Кримінального кодексу України у зв'язку з приєднанням України до Протоколу проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї, який доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: Закон України від 14.05.2013 № 228-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 11. ст.133

28. Проект Закону про право на цивільну вогнепальну зброю від 25.06.2021 №5708. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27190> (дата звернення: 19.02.2023)

SUMMARY

In the article, the main attention was paid to the history of the development of legislation regarding responsibility for the use of weapons in the criminal law of Ukraine. The author highlighted that the analysis of the history of the development of legislation in the field of responsibility for the use of weapons will allow us to establish causal relationships between the current state of the legislation and the historical processes that formed it, the analysis of the history of the development of legislation will allow us to investigate the responsibility for the use of weapons in the criminal law of Ukraine in the context of the history of its development, and to establish the specificity of the content of current legal prescriptions, the analysis of the history of the development of legislation in the field of responsibility for the use of weapons will serve to confirm the reliability of the results and conclusions of our work, because the historical and legal method must be used in the study of any criminal-legal research, the use of the historical-legal method in our research will allow us to conclude whether the current sanctions for the use of weapons are sufficient.

The analyzed historical development of responsibility for the use of weapons allowed the author to note that the current state of the legislation on responsibility for the use of weapons in the criminal law of Ukraine is directly derived from the processes that took place in Ukrainian history during the last eleven centuries. From the moment of the appearance of the first norm of criminal law until today, the question of responsibility for the use of weapons does not lose its relevance.

Also, considering this issue, it was highlighted that in today's study of the issue of responsibility for the use of weapons, unlike the previous ones, it is characterized by the publication of a large number of scientific articles, monographs, training manuals devoted to the responsibility for the use of weapons.

Keywords: Criminal Code of Ukraine, use of weapons in criminal law, historical development of legislation, criminal law of Ukraine.